

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE UMANISTICE

CZU: 811.135.1^276.6:[003.83:34](043)

POPA VICTORIA

MODALITĂȚI DE LOCALIZARE A ABREVIERILOR
DIN LIMBAJUL COMUNITAR

SPECIALITATEA: 621.04. Lexicologie și lexicografie, terminologie
și limbaje specializate, traductologie

Rezumatul tezei de doctor în filologie

CHIȘINĂU, 2022

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale Științe Umanistice, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău

Conducător științific: Grădinaru Angela, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Comisia de îndrumare:

Breahnă Irina, doctor habilitat în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova;

Axenti Eufrosinia, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova;

Porumb Tatiana, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova.

Referenți oficiali:

Cincilei Cornelia, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova;

Porumb Tatiana, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova;

Manoli Ion, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova;

Hometkovski Ludmila, doctor în filologie, conferențiar universitar, Camera Națională a Cărții, Republica Moldova.

Comisia de doctorat:

1. **Hanganu Aurelia**, doctor habilitat în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova, **președintele comisiei;**

2. **Grădinaru Angela**, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova;

3. **Cincilei Cornelia**, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova;

4. **Porumb Tatiana**, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova;

5. **Manoli Ion**, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova;

6. **Hometkovski Ludmila**, doctor în filologie, conferențiar universitar, Camera Națională a Cărții, Republica Moldova;

7. **Șaganean Gabriela**, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova, **secretar științific al comisiei.**

Susținerea va avea loc la 30 iunie 2022, ora 14:00, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, str. Mihail Kogălniceanu, 65, blocul 3, sala 201.

Teza de doctor și Rezumatul tezei pot fi consultate la biblioteca Centrală Universitară a Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md).

Rezumatul a fost expeditat la 30 mai 2022.

Secretar științific _____

Conducător științific _____

Autor _____

Șaganean Gabriela, dr., conf. univ.

Grădinaru Angela, dr., conf.univ.

Popa Victoria

© Popa Victoria, 2022

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	8
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	19
BIBLIOGRAFIE.....	23
LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE PUBLICATE LA TEMA TEZEI.....	26
ADNOTARE.....	28
ANNOTATION.....	29
АННОТАЦИЯ.....	30

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei abordate, încadrarea temei în preocupările internaționale, naționale, în context inter- și transdisciplinar. Realitatea linguală a timpurilor prezente arată că abrevierea cuvintelor s-a constituit ca una dintre cele mai uzuale metode de a crea unități nominative într-o limbă. Diverși factori extralingvistici și intralingvistici accelerează tendința de reducere a cuvintelor, atât în vorbirea orală, cât și în forma ei scrisă. Fenomenul poate fi observat în marea parte a limbilor Europei, dezvăluind atât asemănări, cât și diferențe în modurile și particularitățile de manifestare a abrevierilor. Reprezentarea masivă în lexic a abrevierilor și organizarea lor într-un sistem dezvoltat de modele de abrevieri în limbile europene moderne; apariția unui număr semnificativ de prescurtări noi, care sunt adesea entități cheie pentru o perioadă de timp și care determină mobilitatea și deschiderea microsistemului abrevierii; specificul utilizării unităților analizate în diferite tipuri de discurs, necesitatea de traducere a acestora dintr-o limbă în alta, inclusiv cu referire la limbajele de specialitate, reclamă realizarea unui studiu cuprinzător și generalizant al abrevierilor în limbile europene moderne, cu atât mai mult în contextul multilingv al utilizării lor. Intensitatea și complexitatea acestui proces determină relevanța abordării problemei abrevierii, precum și cerința de a purcede la studiul ei detaliat. Interesul pentru specificul creării abrevierilor în limbi și limbaje diferite și pentru caracteristicile utilizării și localizării lor în diferite limbi, dar și tipuri de texte se datorează faptului că abrevierea, așa cum arată studiile de specialitate (e.g. Mortureux M. F. (1959), Percebois J. (2001), Pitiriciu S. (2004), Stoichițoiu-Ichim A. (2005), D. Alekseev (Алексеев Д.И. 1979), A. Șapovalova (Шаповалова А. П. 2004), M. Yarmashevich (Ярмашевич М.А. 2004)), s-a recomandat a fi una dintre metodele de creare a cuvintelor care răspunde în mare măsură principiilor pragmatice ale timpului nostru. Lingviștii români și din afara teritoriului românesc au studiat abrevierea din varia perspective. Unele interpretări stipulează ideea despre sistemul care nu poate funcționa decât grație unor proprietăți precum stabilitatea și transparența sau „dimensiunea” modelului lingvistic, care, la rândul lor, sunt dezvoltate în procesul de funcționare a unităților individuale ale limbii, cele din urmă determinând organizarea modelelor într-un sistem (de ex., J. Pranimskak (1968), D. Alekseev (1979), V. Borisov (1972), P. Pica (1981), J. Rey-Debove (1998), S. Pitiriciu (2004), O. Kosareva (2004) etc.) Alți cercetători se concentrează asupra problemelor particulare, dar nu mai puțin importante, care se explică în mare parte prin complexitatea procesului ca atare, dar și prin dificultatea sarcinilor de realizat. În câmpul lor de vedere se află problemele tipologiei abrevierilor, stabilirea unor criterii pentru distingerea cuvintelor complexe de cele derivate

trăsăturile structural-semantice, funcționale, pragmatice și cognitive ale abrevierilor; natura semiotică și lingvistică a abrevierilor și alte tipuri de condensare semantică și formală a unităților de limbă; aspectele derivative-nominative ale prescurtării etc. (M. Mortureux (1959), D. Genehof (1975), M. Dumitrescu și A. Surjicov (1987), A. Surjicov (1995), I. Fisher (1989), F. Dumitrescu (1995), M. Avram (1995), J. Parcebois (2001), G. Himelfarb (2002), P. Cartier (2009) etc.) În categoria acestor investigații se situează și cercetarea noastră, care se axează pe aspectele semantic, structural, tipologic și funcțional-pragmatic al abrevierilor utilizate în cadrul unui limbaj de specialitate – cel al dreptului comunitar, și demonstrând tangențe cu diferite discipline ale limbii, dar și ale dreptului, ale relațiilor internaționale, iar traducerea ar putea fi considerată un domeniu care poate face conexiunea între cele enunțate mai sus. Ne oprim asupra limbilor română, engleză și franceză, ca limbi dominante în comunicarea juridică în context comunitar dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Dat fiind că o astfel de cercetare a abrevierilor utilizate în limbajul dreptului comunitar din perspectiva traducerii lor din limbile engleză și franceză în limba română, folosită în textele juridice ale Uniunii Europene cu referire la spațiul Republicii Moldova, precum și din perspectiva funcționării și localizării lor în limba română nu a mai fost realizată, evidențiem **actualitatea și importanța** studiului, accentuând analiza, prin prisma utilizării și traducerii adaptate la publicul din limba țintă, a abrevierilor textului Acordului de Asociere Uniunea Europeană – Republica Moldova.

Abrevierea este unul dintre fenomenele limbii, de aceea particularitățile structurii lingvistice se manifestă la diferite niveluri ale acestui sistem. Ținând cont că abrevierea este un fel special de semn determinat de numele complet (cuvânt sau sintagmă), una dintre provocările cercetării abrevierii în diferite limbi structurale europene poate fi considerată stabilirea asemănărilor și diferențelor atât în cadrul microsistemelor abrevierii, cât și în sistemele corespunzătoare de niveluri ale acestor limbi. În acest context, **scopul lucrării noastre** este a crea un tablou de ansamblu al microsistemului lingvistic al abrevierilor utilizate în limbajul comunitar al limbii române, explicând modul în care acestea se actualizează și se localizează în limba română în procesul de traducere din limbile franceză și engleză, adaptată publicului din limba țintă.

Cercetarea noastră are **obiectivele**: identificarea factorilor principali care condiționează formarea cuvintelor noi prin prescurtarea lexemelor / sintagmelor în limbă; relevarea funcțiilor abrevierilor în limbă; identificarea și descrierea tipurilor structurale de abrevieri ale limbii române; descrierea specificului relațiilor motivaționale, paradigmatică și pragmatice ale abrevierilor; determinarea caracteristicilor și relațiilor semantice ale abrevierilor de diferite

tipuri structurale; identificarea particularităților de limbă caracteristice pentru limbajul specializat al dreptului comunitar; dezvoltarea specificului de utilizare a abrevierilor în textul dreptului comunitar actual; identificarea formelor și procedeele de traducere a abrevierilor limbajului comunitar din limbile franceză și engleză în limba română; stabilirea particularităților de localizare a abrevierilor în procesul traducerii lor adaptate vorbitorului de limba română; relevarea problemelor și soluțiilor de utilizare a abrevierilor în limbajul comunitar, de traducere și localizare a acestora în limba română.

Limbile europene flexionare demonstrează un potențial înalt de formare a cuvintelor după modelul abrevierii și prezintă oportunitatea de a urmări natura influenței structurii gramaticale asupra caracteristicilor și tipurilor de formare a abrevierilor. Procesele de abreviere trebuie luate în considerare în legătură cu toate aspectele esențiale ale problemei cuvântului: a sensului cuvântului, a semantizării formei interne a cuvintelor, relațiile paradigmatică, motivaționale și derivative, informații și condiționare textuală etc. O astfel de abordare face posibilă distincția între abrevierile consacrate în sistemul lingvistic și abrevierile care apar în vorbire dar nu devin fapte ale limbii, precum și urmărirea celor mai productive moduri pentru abrevieri de a intra în sistemul limbii, ținând cont de specificul unei anumite limbi și reprezentările de fond cultural ale poporului ce le poartă. Pornind de la înțelegerea faptului că fenomenul activ al abrevierii contribuie la îmbogățirea vocabularului limbii atât prin generarea de modele abreviate proprii unei limbi, cât și prin împrumutul de modele din limbile europene moderne, emitem **ipoteza** că abrevierile limbajului dreptului comunitar se constituie în limba română în cadrul unui microsistem particularizat prin elemente distincte, iar localizarea lor, ca suprastrategie – umbrelă de transfer lingvistic și cultural a informației adaptate la specificul publicului din limba țintă –, realizată din limbile sursă engleză și franceză în limba țintă română se produce ca fenomen caracteristic unui limbaj de specialitate. **Materialul de studiu** l-au constituit abrevierile de diferite tipuri structurale și semantice excerptate din corpusul de texte ale dreptului comunitar în limbile română (ca limbă țintă), franceză și engleză (ca limbi sursă), inclusiv textul Acordului de Asociere Uniunea Europeană – Republica Moldova și texte aferente, materiale lexicografice, baze de date juridice și lingvistice în română, engleză și franceză.

Metodologia cercetării științifice. Pentru realizarea investigației am recurs atât la metode de cercetare general-științifice, cât și la unele metode specifice cercetării lingvistice. Pentru determinarea cadrului teoretico-științific am aplicat metoda studiului bibliografic, consultând lucrările de specialitate ce abordează abrevierea ca fenomen al limbii, problema limbajului de specialitate și a dreptului comunitar, subiectul teoriei traducerii, insistând asupra aspectelor mai

puțin elucidate ale problemei, inclusiv interpretarea localizării în teoria traducerii. În vederea realizării obiectivelor stabilite, cercetarea s-a axat și pe metoda descriptivă, prin abordarea descriptivă a fenomenului abrevierii în limbă și analiza sistematică a informațiilor colectate, pe tehnici de cercetare precum observarea, compararea, generalizarea și clasificarea. Am recurs la analiza lexico-semantică a abrevierilor, analiza stilistico-funcțională a abrevierilor utilizate în limbajul dreptului comunitar al limbii române, fiind aplicate tehnici de analiză componentială și contextuală la analiza datelor obținute. Întrucât studiul a implicat materiale din limbi diferite, lucrarea folosește și o abordare tipologică în spiritul tipologiei subsistemelor, care presupune libera alegere și diferite grade de detaliu ale obiectelor tipologice. Metoda analizei comparative, prin efectuarea cercetărilor comparative între diferite aspecte ale fenomenului abrevierii în română, engleză și franceză, a permis să identificăm similitudinile și diferențele dintre acestea și să le încadrăm în cercetarea evoluției limbii române.

Noutatea științifică a lucrării rezidă în faptul că s-a realizat un demers multidimensional, în măsură cuprinzător, al abrevierii ca fenomen al limbii și microsistem al limbajului dreptului comunitar, urmărind transpunerea lui din limbile engleză și franceză în limba română. **Problema științifică** soluționată vizează sistematizarea și descrierea microsistemului abrevierii în limbajul dreptului comunitar, fiind identificate tipurile structurale de abrevieri și caracterizată modalitatea formării lor în limba română, relevând specificul semantic al abrevierilor de diferite tipuri structurale precum și particularitățile de localizare a acestora din limbile engleză și franceză în limba română.

Importanța teoretică a lucrării constă în: evidențierea factorilor care contribuie la abrevierea unităților nominative ale limbii și stabilirea tendințelor în dezvoltarea proceselor de abreviere în limbajul dreptului comunitar; identificarea caracteristicilor de formare a modelelor structurale de abrevieri, a specificului motivației, paradigmaticii și semanticii abrevierii; definirea abrevierii ca fenomen cu caracter comunicativ-discursiv și interpretarea lui din perspectiva traducerii din limba sursă adaptată vorbitorului în limba țintă.

Valoarea aplicativă a lucrării rezidă în faptul că rezultatele pot fi utilizate în practica lexicografică și traductologică: atunci când se creează dicționare explicative de neologisme și abrevieri ale limbilor individuale, dicționare bilingve și multilingve de cuvinte noi și prescurtate, dicționare de termeni în diverse domenii de cunoaștere (inclusiv al dreptului comunitar), precum și în predarea și studierea lexicologiei, formării de cuvinte, stilistică practică, traducere în învățământul superior. Caracterul multidisciplinar al subiectului de cercetare îndreptățește părerea noastră că această lucrare poate să constituie un

imbold pentru cercetări ulterioare, în care să se dezvolte aspecte particulare ale fenomenului abrevierii.

Sumarul și compartimentele lucrării. Teza conține: adnotări în limba română, engleză și rusă, introducere, 4 capitole, concluzii și recomandări, bibliografie compusă din 248 de titluri, 14 anexe, declarația privind asumarea răspunderii, CV-ul autoarei.

Cuvinte cheie: abreviere, limbaj specializat, limbajul dreptului comunitar, procedeu de formare a abrevierilor, traducere, localizare, strategie de traducere.

CONȚINUTUL TEZEI

În *Introducere* sunt descrise actualitatea și importanța temei abordate, gradul de concordanță dintre acestea, preocupările naționale și internaționale referitoare la subiectul tezei noastre, sunt prezentate scopul și obiectivele cercetării, ipoteza pe baza căreia a fost structurată lucrarea, sunt descrise și explicate metodologia de cercetare, importanța teoretică și aplicativă a lucrării, rezultatele diseminate și sumarul compartimentelor tezei.

Capitolul 1 *Abrevierile: abordare generală* insistă asupra prezentării și definirii conceptului de abreviere, trecând în revistă cercetările efectuate la acest subiect de către lingviștii lumii și cei români inclusiv, precum și rezultatele obținute de aceștia cu referință la diferite aspecte ale fenomenului abrevierii: abrevierea ca modalitate de formare a cuvintelor noi, procedee de abreviere a unităților nominative, funcțiile abrevierii în contextul limbii, cauzalitatea abrevierii ca fenomen lingvistic, raportul dintre aspectul formal și cel de conținut al unității lexicale în abreviere; precum și caracteristicile generale ale limbajului aquis-ului comunitar ca limbaj specializat în care abrevierea se folosește în mod frecvent și masiv; raționamentele care favorizează utilizarea abrevierilor în limbajul comunitar. Capitolul este structurat în patru subcapitole care puntează aspectele teoretice relevante pentru tema abordată. Am făcut o trecere în revistă a accepțiunilor conceptului de *abreviere*, care este considerat, pe de o parte, un fenomen cultural-lingvistic, iar de altă parte drept modalitate de formare a cuvintelor noi, inclusiv a termenilor limbajelor de specialitate (Pușcariu, Naum (1932), T Superanskaja A.V., Heinecke et al.). Autorii care se ocupă de abreviere ca fenomen lingvistic afirmă de comun acord că abrevierea unităților limbii se remarcă drept una dintre metodele comune de creare a unităților nominative. Diverși factori extralingvistici și intralingvistici pun presiune pe vorbitorul care, la rândul său, își accelerează tendința de reducere a cuvintelor. Cercetătorii menționează că diversele unități abreviate se pot întâlni în toate limbile lumii, alcătuind astfel o limbă universală. Găsim cel mai mare număr de abrevieri în

dicționarele de abrevieri ale limbii engleze (susținea Borisov V.V. încă în anul 1972) și numărul lor este în creștere continuă.

Utilizate pe scară largă, și formate de la inițialele cuvintelor din cadrul sintagmei, siglele și acronimele se diferențiază atât după rostire, cât și, mai important, după fragmentul la care este redus cuvântul inițial din sintagma decodată (Luiza Seche (1977), Genehot (1975), Mourturaux (1994)). Trunchierile și abrevierile de tip mixt, sunt mai puțin frecvente. Motivele extralingvistice pentru formarea abrevierilor pot fi: a) ritmul rapid de viață, ritmul rapid de dezvoltare a științei moderne și tehnicii, precum și dorința asociată lor de a transmite noi concepte exprimate prin cuvinte și fraze complexe, dat totodată monolitice, compacte, în formă unică și holistică; b) dorința de a transmite informații prin cea mai mică sumă de litere și sunete; c) utilizarea pe scară largă a mijloacelor mecanice și tehnice de comunicare, necesitând reducerea unităților de vocabular lungi (Martine 1960, Stepanov 1965). Dintre motivele lingvistice pentru formarea și distribuirea abrevierilor lexicale se identifică: a) abilitatea și dorința de a pronunța prescurtările ca un singur cuvinte; b) tendința spre monosilabism, monosilabele au început să aibă o mare gravitație specifică în limbaj; c) utilizarea termenilor cu rădăcini de origine latino-greacă; d) influența limbilor vorbite și a argoului, precum și a altor limbi (Rey-Debove 1998, Dauzat 1938). Limbajul dreptului comunitar reprezintă un limbaj specializat și include textele care descriu conținutul, principiile și obiectivele politice ale tratatelor de instituire a Comunitarilor Europene. Textul juridic comunitar se caracterizează prin triada vocabular / formă / stil, fiind clar, precis și elaborat, stabil din punct de vedere al folosirii formulelor și unităților terminologice (Hometskovski 2012). În limbajul dreptului comunitar, abrevierea se urmărește masiv atât în varianta lui scrisă, cât și în cea orală, depinzând de aceiași factori: grupul de cuvinte / cuvântul care stă la baza abrevierii; frecvența grupului de cuvinte care se supune reducăției; contextul utilizării grupului de cuvinte în cauză. Siglarea este unanim recunoscută drept un procedeu lingvistic neologic care are în primul rând o funcție denominativă. Siglele și acronimele facilitează comunicarea sintetizând conceptul la care se referă. De ex., baza de date de acte comunitare se identifică prin acronimul CELEX, recunoscut de utilizatorii limbajului comunitar ca abreviere a denumirii latine *Communitatis Europaeae Lex*; iar abrevierea CEN facilitează vizibil utilizarea denumirii pentru Comitetul European pentru Standardizare. Observăm, în această situație, că se utilizează o singură abreviere (siglă sau acronim) pentru cele mai frecvente limbi din Comunitatea Europeană: ro. Comitetul European pentru Standardizare – CEN; en. European Committee for Standardisation – CEN; fr. Comité européen de normalisation – CEN.

Capitolul II al tezei, *Caracteristici structurale ale abrevierilor în sistemul limbajului comunitar*, abordează, în 4 subcapitole, problemele de tipologie a abrevierilor, inclusiv a celor depistate în textul acordul de asociere UE-RM. Cea mai acceptată și utilizată clasificare în literatura de specialitate este cea realizată în funcție de modul de utilizare a acestora în vorbire, identificându-se, în linii mari, două categorii: abrevieri grafice și abrevieri lexicale (a se vedea S. Pititriciu (2004), A. Clas (1980) M. Korovkin (Коровкин 1989), N. Lopatnikova și N. Movshovich (Лопатникова, Мовшович 1970), A. Shapovalova (Шаповалова 2004). Această clasificare a abrevierilor a devenit una de bază de la care se pornește în clasificările ulterioare. Enciclopedia Universalis precizează că diferențierea oral vs scris este de fapt una dintre caracteristicile care permit particularizarea siglelor în comparație cu alte tipuri de abrevieri. Abrevierile grafice nu sunt cuvinte propriu-zise, nu au categorii gramaticale de gen sau număr. Ele sunt utilizate numai în limbajul scris, prin urmare, nu au propria lor pronunție, iar în vorbirea orală se realizează prin forma completă a unui cuvânt sau sintagma din care sunt formate. Abrevierile grafice există numai pentru percepția vizuală și sunt descifrate în timp ce sunt citite. În limbajul aquis-ului comunitar astfel se produc abrevierile reprezentând denumiri ale țărilor, la fel ca și abrevierile glotonimelor. Mai mult, acestea sunt reglementate prin standarde internaționale și astfel, nu se identifică cu abrevierile autohtone, folosite la nivel național. De exemplu, pentru denumirile de țări se folosesc abrevierile de două litere conform ISO 3166-1 pentru toate statele, cu excepția Greciei și a Regatului Unit, pentru care se recomandă folosirea codurilor EL, respectiv UK (în locul codurilor ISO GR și GB).

EN	FR	RO	abreviere (ISO 3166)
Kingdom of Belgium	Royaume de Belgique	Regatul Belgiei	BE
Republic of Bulgaria	République de Bulgarie	Republica Bulgaria	BG
Czech Republik	République tchèque	Republica Cehă	CZ
Kingdom of Denmark	Royaume de Danemark	Regatul Danemarcei	DK
Federal Republic of Germany	République fédérale d'Allemagne	Republica Federală Germania	DE

În timp, abrevierile grafice pot deveni lexicale, dacă dobândesc o formă sonoră independentă și proprietăți lexico-gramaticale inerente unei unități de limbă. De exemplu, în limba română: MD, sonorizată în vorbire orală [em-de] sau [ăm-dă], mai rar [me-de]. O astfel de tranziție nu este caracteristică tuturor

abrevierilor grafice, dar numai celor care sunt reproduse în mod regulat în procesul de comunicare și obțin recunoaștere publică.

Abrevierile lexicale au proprietățile lor speciale, diferite de baza originală atât ca formă grafică, precum și cea sonoră. Acestea posedă principalele caracteristici ale unui cuvânt ca element al vocabularului unei limbi și îndeplinesc aceleași funcții ca și alte mijloace de comunicare, adică reprezintă cuvinte unități de comunicare cu drepturi depline. Abreviația lexicală este o unitate complexă și indestructibilă a structurii semantice, formei sonore și imaginii grafice. Înzestrate cu toate proprietățile unui cuvânt obișnuit, ele au categorii gramaticale inerente părților de vorbire corespunzătoare, îndeplinesc diferite funcții sintactice și, intrând în sistemul limbii, devin baza formării de cuvinte noi în modurile caracteristice limbii (a se vedea și A. Шаповалова 2002). Sigla reprezintă un tip de abreviere inițială prin care se creează un cuvânt nou din literele inițiale ale cuvintelor din cadrul unui ansamblu de cuvinte: EU (en. European Union) / UE (Uniunea europeană), EC (en. European Council) / CE (Consiliul European) etc. Legarea inițialelor unei sintagme de obicei nominale într-un nou cuvânt e un procedeu curent, aplicat, în limbajul comunitar, în primul rând denumirilor de instituții / organizații. Lingvistica franceză diferențiază siglele pure (fr. sigle pur (épelé), cum ar fi CGT (Confédération générale du travail)) și sigle hibride (sigle hybride, de tipul TF1 (Télévision française) (a se vedea și J.-P. Lacroux (Lacroux, 2007: 136-137). Acceptăm această diferențiere cu mențiunea că în textul dreptului comunitar practic se întâlnesc preponderent siglele pure, cele hibride desemnând, în mare parte, programe care continua sau se identifică cu anumiți ani. De exemplu, H2020 – Horizon 2020, program cadru de cercetare pentru perioada 2014-2020. Totodată însă e de remarcat că în cazul publicațiilor juridice, cum ar fi Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, și în cazul abrevierilor folosite pentru înregistrarea actelor în baza de date CELEX se întâlnesc preponderent siglele hibride cu un grad înalt de complexitate. Din punct de vedere onomasiologic, siglele desemnează: instituții de decizie / consilii / comisii : CE = Consiliul Europei, cf. fr. Conseil de l'Europe (CE), en. Council of Europe (CoE) ; CCE = Comisia Comunităților Europene, cf. fr. Commission des Communautés Européennes (CCE), en. Commission of the European Communities (CEC), autorități de control legislativ și administrativ: CEDO = Curtea Europeană a Drepturilor Omului, cf. fr. Cour Européenne des Droits de l'Homme (CEDH), en. European Court of Human Rights (ECHR); organisme și instrumente financiare – bănci: BCE = Banca Centrală Europeană, cf. fr. Banque Centrale Européenne (BCE), en. European Central Bank (ECB); organisme consultative – comitete: ERAC = Comitetul European pentru Spațiu

de Cercetare, cf. fr. Comité de l'Espace Européen de la Recherche (CEER), en. European Research Area Committee (ERAC) etc.

În limba română, ca și în alte limbi ale UE, se identifică atât acronime internaționale create după model englez, cum ar fi: TAIEX (Oficiul de asistență tehnică și de schimb de informații, cf. engl. Technical Assistance Information Exchange Office, fr. Bureau d'assistance technique et d'échange d'informations), cât și acronime internaționale ce au la bază modelul francez: Benelux (Uniunea Economică a Belgiei, Olandei și Luxemburgului, cf. engl. Economic Union of Belgium, the Netherlands and Luxembourg, fr. Union Économique de la Belgique, des Pays-Bas et du Luxembourg). În marea parte a cazurilor de abreviere acronimică, se întâlnește același acronim în toate limbile. Referindu-ne la construcția Uniunii Europene (apud http://ec.europa.eu/ipg/print/print_all_content/index_en.htm), precum și la tipurile de acte care o descriu, putem delimita modalități de actualizări ale tipurilor structurale ale abrevierilor: a) siglare diferită pentru limbi diferite: en. European Parliament - EP; fr. Parlement européen - PE; ro. Parlamentul European - PE; en. Court of Auditors of the European Communities; European Court of Auditors- ECA; fr. Cour des comptes des Communautés européennes; b) diferite tipuri de abreviere, pentru limbi diferite. Observăm, uneori, includerea în siglă a inițialei unui cuvânt de relație: en. Committee of the Regions of the European Union; Committee of the Regions - COR, CR; fr. Comité des régions de l'Union européenne; Comité des régions - CdR; ro. Comitetul Regiunilor Uniunii Europene; Comitetul Regiunilor - CR; c) aceeași siglă pentru limbi diferite: En. European Centre for Disease Prevention and Control - ECDC; fr. Centre européen de prévention et de contrôle des maladies - ECDC; ro. Centrul European pentru Prevenirea și Controlul Bolilor - ECDC; d) sigle internaționalizate, utilizate în baza modelului francez: en. Translation Centre for the Bodies of the European Union; Translation Centre - CdT; fr. Centre de traduction des organes de l'Union européenne - CdT; ro. Centrul de Traduceri pentru Organismele Uniunii Europene - CdT; e) abreviere mixtă, prin siglă și acronime/ trunchiere/ elipsă: En. European Centre for the Development of Vocational Training - Cedefop; FR Centre Européen pour le développement de la formation professionnelle - Cedefop; RO Centrul European pentru Dezvoltarea Formării Profesionale - Cedefop. Caracterul internațional și larga difuzare (atât prin împrumuturi, cât și prin creații interne) îi îndreptătesc pe cercetători să includă abrevierea între efectele lingvistice ale globalizării (Stoichițoiu-Ichim 2005: 381). Totodată, eterogenitatea abrevierilor, în raport cu natura lor structural-semantică, prezintă numeroase inadvertențe inclusive dificultăți în procesul lor de decodificare, și astfel, de înțelegere adecvată.

Unele tipuri de abrevieri, cum ar fi acronimele, compusele de tip hibrid, formațiile trunchiate (de tipul celor citate mai sus) se caracterizează printr-o relativă transparență a motivării semantice și formale (cum ar fi siglele: EU, NATO, UNESCO etc.) altele însă nu. De exemplu, mai puțin transparente pentru nespecialiști ar fi abrevierile: ro. - Tratatul CECO sau Tratatul de la Paris - Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (Paris, 18 aprilie 1951; autentic numai în limba franceză; în vigoare de la 23 iulie 1952 până la 23 iulie 2002); en. - ECSC Treaty; (Treaty of Paris) - Treaty establishing the European Coal and Steel Community; fr. - Traité CECA (Traité de Paris) - Traité instituant la Communauté européenne du charbon et de l'acier. Sau, alt exemplu: ro. Oficiul Comunitar pentru Soiuri de Plante – OCSP, en. Community Plant Variety Office – CPVO, fr. Office communautaire des variétés végétales – OCVV. Menționăm că o serie de abrevieri, indiferent de origine (împrumuturi, calchieri, formații românești), au pierdut legătura cu bazele lor formative și nu mai sunt simțite ca abrevieri, iar sub aspect morfologic se comportă ca unități lexicale autonome (a se vedea și Z.Tărăță, 2012). Faptul generează în ambiguități semantice uneori și, în consecință, în receptarea neadecvată a textului în care abrevierea se produce. Ar fi cazul următorului acronim: ro. Frontex - Agenția Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operative la Frontierele Externe. Cu greu se poate stabili corespondența acestui acronim cu variantele semnatare inițiale utilizate în limba engleză: en. Frontex - European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union; European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders; European Borders Agency; Border Management Agency; fr. - Frontex - Agence européenne pour la gestion de la coopération opérationnelle aux frontières extérieures des États membres de l'Union européenne; Agence FRONTEX; Agence pour la gestion des frontières. La fel ca orice act juridic al Uniunii Europene, AA (denumirea completă Acord de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, en. - Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and the Republic of Moldova, of the other part), intrat în vigoare din 1 iulie 2016, conține prevederi cu caracter obligatoriu, norme regulatorii și aranjamente de cooperare de o mai mare extindere decât cele caracteristice acordurilor tradiționale, precum și acoperă toate sectoarele de interes, se menționează în explicația MAEIE. Din punctul de vedere al limbajului pe care îl reprezintă, textul AA se atribuie limbajului aquis-ului comunitar și demonstrează trăsăturile de bază ale acestuia: vocabular specific, noțiuni și concepte specifice, de multe

ori unitare, standardizare evidentă, utilizarea masivă a elementelor sintagmatiche – unități terminologice complexe, topică, formă și stil de exprimare specific etc. Abrevierile caracteristice și frecvente, la fel ca în alte texte ale dreptului comunitar, constituie un element definitoriu al textului AA UE - Republica Moldova. De notat că documentul în discuție nu conține o listă de abrevieri ca atare. Abrevierile sunt introduse în text gradual, în funcție de momentul utilizării lor și apar în mod explicat inițial (urmând sintagma desfășurată pe care o reprezintă). Per total, textul de bază al Acordului nu excelează în abrevieri și este, în general, inteligibil. Alta e situația însă când vorbim despre anexele Acordului. Aici practic (cu câteva excepții) nu mai întâlnim descifrări pentru abrevierile utilizate, iar numărul și frecvența lor este mare. Pentru a înțelege corect textul Anexelor se recomandă atât revenirea la textul de bază al Acordului, cât și utilizarea dicționarului de referință pentru Comunitatea Europeană IATE - Interactive Terminology for Europe (<https://iate.europa.eu/home>). Urmărind structura abrevierilor utilizate în textul Acordului de asociere Uniunea Europeană – Republica Moldova, constatăm prezența masivă a siglelor atât formate pe baza sintagmelor de limbă română, cât și cele preluate din limbile engleză, mai rar, franceză. 1. Sigle formate pe baze românești. a) Prevalează, așa cum era de așteptat, siglele pure, onomasiologic desemnând entitățile și realitățile incluse în sferile de interes reglementate de Acord, de tipul: UE – Uniunea Europeană, ONU - Organizația Națiunilor Unite, OMC - Organizația Mondială a Comerțului, AIEA - Agenția Internațională pentru Energie Atomică etc. Alături de acestea, siglele preluate din limba engleză sunt utilizate masiv: DCFTA - zonă de liber schimb complex și cuprinzător (en. DCFTA - Deep and Comprehensive Free Trade Area), SALW - arme de calibru mic și armament ușor (en. SALW - small arms and light weapons); FATF - Grupul de Acțiune Financiară Internațională în domeniul spălării de bani (eng FATF - Financial Action Task Force on Money Laundering). Dintre siglele hibrid putem menționa: GATT 1994 - Acordul General pentru Tarife și Comerț 1994 (eng GATT 1994 - General Agreement on Tariffs and Trade 1994), SA 1983 – Sistemul armonizat de denumire și codificare a mărfurilor din 1983. Drept acronime propriu zise pot fi calificate următoarele: Euratom – Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (en. Euratom - The European Atomic Energy Community), Eurostat - autoritatea statistică europeană (eng Eurostat - European statistical authority), Europol - Oficiul European de Poliție (eng Europol - European Police Office) etc. Acronimele de tip hibrid includ abrevieri de tipul: INTOSAI - Organizația Internațională a Instituțiilor Supreme de Audit (eng INTOSAI - International Organisation of Supreme Audit Institutions), TRACECA - Coridorul de transport

Europa-Caucaz-Asia (en TRACECA - Transport Corridor Europe-Caucasus-Asia), EURADA - Asociația europeană a agențiilor de dezvoltare (en EURADA - the European Association of Development Agencies) etc. Unele abrevieri utilizate în textul Acordului de asociere UE - RM reprezintă prescurtări ale sintagmelor românești până la unu, două sau trei cuvinte, mai rar patru. Însăși denumirea uzuală a acordului este abreviată prin elipsă fie la sintagma Acordul de asociere (AA), fie la cuvântul Acordul (în text). Reiterăm, denumirea completă a AA este „Acord de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte”. De exemplu, în preambul AA, cităm : „...să garanteze punerea în aplicare eficientă a Acordului dintre Comunitatea Europeană și Republica Moldova privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală”, în Principii generale găsim: „Respectarea principiilor democratice, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum sunt proclamate în Declarația Universală a Drepturilor Omului și definite în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în Actul final de la Helsinki din 1975 al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, precum și în Carta de la Paris pentru o nouă Europă din 1990, reprezintă baza politicilor interne și externe ale părților și constituie un element esențial al prezentului Acord” (<https://www.consiliium.europa.eu/en/documents-publications/treaties-agreements/agreement/?id=2014001>).

În capitolul trei, intitulat *Caracteristici funcțional-semantice ale abrevierilor limbajului comunitar* și organizat în 5 subcapitole, discutăm despre efectele expresiv, metalingvistic, conativ și / sau fatic pe care le demonstrează utilizarea abrevierilor în text, la fel despre variabilitatea continuă în interiorul sistemului de abrevieri specifice limbajului aquis-ului comunitar care determină stabilirea de relații semantice între abrevieri. Or, funcția conativă a abrevierilor derivă din însăși esența textului de drept și se creează cu scopul de a determina receptorul la o acțiune / ne-acțiune, cea referențială se bazează pe denotația abrevierilor, mai exact pe sensurile pur intelectuale, fundamentale și relativ stabile, prin care receptorul ajunge să-și reprezinte obiectele realității și să înțeleagă mesajul transmis de emițător; funcția metalingvistică vizează o anumită convenție în exprimarea abrevierilor, cum ar fi reducerea corpului sonor și grafic al cuvintelor la o parte care să reprezinte întregul formal și semantic în același timp; funcția fatică, la nivelul abrevierilor scrise, se manifestă prin grija emițătorului de a adăuga, numai la prima utilizare, alături de abreviere, și decodificarea ei, pentru a avea siguranța că păstrează contactul cu receptorul, iar funcția expresivă (sau emotivă) se centrează pe locutor și are în vedere atitudinea lui față de realitatea

extralingvistică pe care abrevierile o comunică. Chiar dacă se poate constata pretenția și tendința pentru monosemantismul abrevierilor, care se încadrează în caracteristicile generale ale unui limbaj specializat, cum este cel al dreptului comunitar, sinonimia, omonimia, paronimia nu sunt excluse, ele particularizându-le în cadrul aceleiași limbi și între limbile folosite în comunicarea din spațiul european. La un nivel general, pe de o parte, constatăm relații semantice dintre cuvintele aceleiași limbi – mai numite și relații semantice intralingvistice, iar pe de altă parte, se discută relațiile semantice între limbi diferite, desemnate prin termenul relații semantice interlingvistice. Acestea din urmă și-ar găsi locul doar la nivelul universal, unde conținutul apare ca desemnare, sau la nivelul termenilor specializați, monosemantici și univoci. În cadrul aceleiași limbi, abrevierile sunt sinonimice întâi de toate cu echivalentul pe care îl reprezintă: PE este sinonim cu Parlamentul European, iar SM – cu State membre. Drept omonime considerăm abrevierile care au în comun aceeași secvență sonoră și grafică, precum CE - Consiliul Europei, CE - Comisia Europeană. Omofonia este un fenomen deschis, de proporții extinse, mai ales din cauza caracterului evolutiv rapid al sistemului de abrevieri într-o limbă particulară. Relația de omonimie se stabilește între siglele și acronimele limbajului aquis-ului comunitar și sintagme aparținând altor limbaje de specialitate. De exemplu, CJUE, în limbajul dreptului comunitar desemnează Curtea de Justiție a Uniunii Europene, dar în limbajul științific, aceeași abreviere, CJUE, desemnează ansamblul circular unital al lui Jacob (cf. eng Circular Jacobi Unitary Ensemble (scientific theory factor). Homoacronimia este un tip de relație semantică ce se identifică drept o modalitate de „camuflaj“ (Kocapera 2004) a noțiunilor, sub formă de abrevieri care, totodată, reprezintă cuvinte comune, cum ar fi SOCRAT [sok'rat] (fr. Societe des Constructions Radio-Telephoniques).

În mod special paronimia se manifestă ca un fenomen complex și cu variate valențe de utilizare, interpretare și chiar traducere, particularizându-se în cadrul aceleiași limbi și între limbile folosite în comunicarea din spațiul european și manifestându-se frecvent. Analiza perechilor de abrevieri paronime ne demonstrează mai multe tipuri de paronime în cadrul acestui subsistem (a se vedea și A. Grădinaru, 2007): 1. Abrevieri paronimice cu același număr de foneme, dar cu o distribuție diferită: fr. ACE – Action communautaire pour l'environnement, AEC – Association européenne pour la coopération (Belgique), CEA – Confédération européenne de l'agriculture – ro ACM – Acțiunea comunitară pentru mediu, AEC – Asociația europeană pentru cooperare (Belgia), CEA – Confederația europeană a agriculturii; 2. Abrevieri paronimice cu foneme cupluri, care, la rândul lor, pot fi abrevieri paronimice cu alternanță vocalică;

abrevieri paronimice cu alternanță consonantică; abrevierile paronimice în care unul dintre membrii cuplului paronimic marchează prezența unui fonem suplimentar; abrevieri paronimice mixte: fr. AAN – Assemblée de l’Atlantique Nord, AEN – Agence pour l’énergie nucléaire – ro AAN – Adunarea Atlanticului de Nord, AEN – Agenția pentru Energie Nucleară. Urmărind exemplele și grupurile de abrevieri paronimice se poate constata că abrevierile paronimice, ca și paronimia lexicală în general, reprezintă, la nivel de receptare, înțelegere și descifrare, o sursă de confuzie pentru participanții la actul de comunicare, în special, din cauza fonetismului lor apropiat (fenomen denumit și atracție paronimică) și necesită efort suplimentar pentru decodare.

Capitolul patru, *Localizarea abrevierilor în textele comunitare*, este dedicat strategiilor de traducere a abrevierilor utilizate în textele comunitare, în particular insistându-se pe localizare ca o suprastrategie care este inerentă procesului de transpunere dintr-o limbă în alta, urmărindu-se adaptarea textului din limba țintă particularităților cultural-lingvistice ale receptorului din limba țintă. Susținem că în traducerea textului specializat intervine factorul cunoștințelor de domeniu și cel al terminologiei de specialitate, care adaugă un plus de complexitate în realizarea concordanței de conținut / formă / calitate (a se vedea și Froeliger 2010). Traducerea abrevierilor reprezintă unul dintre cele mai dificile fenomene pentru înțelegerea și interpretarea unui text de specialitate, or limbajul specializat însumează atât întreaga teorie a unei discipline concrete, cât și practica ei. Localizarea este o modalitate de abordare a traducerii care se orientează către receptorul de text în limba țintă și presupune adaptarea textului la necesitățile lui comunicative (O’Hagan, Mangiron, 2013, Bernal-Merino 2015, Singh 2012). Ea se manifestă ca aspect inerent și obligatoriu al procesului de traducere și prelucrare contextuală (inclusiv culturală) și pragmatică a textului destinat receptorului de o anumită limbă. Astfel localizarea relaționează cu noțiunea generală de traducere realizată cu un diferit grad de adaptare culturală și pragmatică. Localizarea abrevierilor textului comunitar, pe de o parte, presupune respectarea principiului fidelității în transmiterea conținutului juridic, iar pe de altă parte, admite și solicită creativitatea traducătorului în identificarea formulelor conforme situației de limbă în care se produce traducerea. În textul juridic comunitar, localizarea vizează atât termenii specifici acestui limbaj, cât și formele tradiționale ale unei limbi, prescurtate prin diferite procedee aplicabile fenomenului abrevierii. De obicei, pentru a traduce abrevierile se recurge la trei metode de traducere: împrumutul abrevierii, explicarea ei sau crearea unei noi abrevieri, care se produce în același timp cu localizarea ca atare. Adaptarea formei străine, de obicei, are loc în modul următor: se adoptă termenul străin fără a fi modificat (ex.: *acquis comunitar, summit*); se modifică forma grafică a

termenului străin (ex.: *miting/meeting*; *lider/leader*); se traduc elementele preluate (calchiere) (ex.: *Europe à plusieurs vitesses – Multi-speed Europe – Europa cu mai multe viteze*; *livre blanc – white paper – carte albă*). Capacitatea de a crea cuvinte este o manifestare naturală a competenței lingvistice a locutorului. Mecanismele de formare a unui cuvânt nou sunt procese dirijate de regulile lingvistice ce fac parte din gramatica fiecărei limbi. Trebuie precizat totuși că nu orice inovație momentană, apărută în limbă, devine piesă funcțională a întregului sistem lingvistic. După cum afirmă C. Frîncu, „inovațiile lingvistice individuale intră în limbă numai dacă ele sunt acceptate de colectivitate și numai dacă răspund unei necesități sociale de comunicare, iar atunci când inovațiile sunt cerute de o nevoie socială, ele pleacă simultan de la mai mulți indivizi, fiind convergente” (Frîncu, 1979: 189). Câteva modele de abrevieri care au fost traduse în limba română prin crearea unei noi abrevieri: AFE (Agence ferroviaire européenne) - AEF (Agenția Europeană a Căilor Ferate), OMD (Organisation mondiale des douanes) - OMV (Organizația Mondială a Vămirilor) etc. Aceleași tehnici se utilizează și pentru traducerea, din limba engleză în limba română, a abrevierilor utilizate în AA EU-RM. De cele mai multe ori, traducerea abrevierii străine prin una echivalentă în limba română se aplică atunci când este vorba despre abrevieri standardizate și chiar recomandate a fi utilizate prin standarde internaționale (ISO). Traducătorul poate face uz de abrevierile împrumutate în mod special când este vorba despre internaționalisme, care sunt utilizate în mai multe limbi în aceeași formă, e.g., en. the Organisation for Security and Cooperation in Europe (OSCE) – ro. Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE). Traducerea descriptivă este un procedeu specific localizării și se realizează prin sintagmă deplină a abrevierii; ea nu se aplică propriu-zis la transferul abrevierii ca atare, ci la traducerea decodării ei, adică a sintagmei originale din limba sursă: en. Deep and Comprehensive Free Trade Area (DCFTA) – ro. zonă de liber schimb complex și cuprinzător. Crearea unei abrevieri noi în limba română este o practică frecventă, utilizată, în mare parte, atunci când textul este deja tradus, sintagma a fost deja explicată și astfel devină posibilă abrevierea ei, după modelul limbii sursă, sau în conformitate cu regulile limbii țintă: en. International Criminal Court (ICC) – ro. Curtea Penală Internațională (CPI); en. International Labour Organisation (ILO) – ro. Organizația Internațională a Muncii (OIM). În traducerea textului acordului de Asociere Uniunea Europeană – Republica Moldova se identifică elementele de redactare și colaborare specificate prin actele regulatorii comunitare. Paralelismul grafic este unul dintre elementele obligatorii ale organizării și formării textului, la fel ca respectarea originalității numelor, toponimelor și altor elemente de localizare a textului. Textele Uniunii Europene reprezintă un

întreg, toate având statut de texte originale autentice. Cerința de a le reda fidel în limbile oficiale ale Uniunii Europene este una de bază în asigurarea egalității și univocității de înțelegere a acestora. Cu toate acestea, unele abrevieri prezintă cazuri speciale de redare din limba engleză în limba română și necesită abordare specifică. Bazele de date terminologice europene sunt de folos în aceste situații, însă atitudinea critică, argumentată, a traducătorului nu trebuie să fie exclusă.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

1. Abrevierile, apărute inițial în limbajul scris din nevoia crescândă de economisire a timpului și spațiului demonstrează actualmente o rată și varietate de dezvoltare și creștere, inclusiv numerică, apreciabilă, cantitatea de abrevieri noi apărute fiind mai mare în raport cu cea a abrevierilor ieșite din uz. Luate ca un întreg, abrevierile constituie un subsistem al limbii care își are organizarea și particularitățile sale.

2. Factorii care motivează crearea și proliferarea abrevierilor în limbă pot fi de natură lingvistică și extralingvistică: a) ritmul alert de viață și de dezvoltare a științei moderne și tehnicii, dorința vorbitorului de a transmite noi concepte exprimate prin cuvinte și fraze complexe într-o formă unică și holistică; dorința și necesitatea de a transmite informații prin cea mai mică sumă de litere și sunete cerute de utilizarea pe scară largă a mijloacelor mecanice și tehnice de comunicare; b) abilitatea și dorința de a pronunța prescurtările ca un singur cuvinte; tendința spre monosilabismul cuvintelor; utilizarea termenilor cu rădăcini de origine latino-greacă; influența limbilor vorbite și a argoului; influența altor limbi asupra apariției și distribuției abrevierilor.

3. Din punctul de vedere al științei limbii, abrevierea este considerată drept un cuvânt care demonstrează legătura dintre partea sonoră și conținutul semnificativ. Generând desemnări mai scurte decât sintagmele originale, abrevierile se referă la cuvintele /grupurile de cuvinte deja cunoscute participanților la actul de vorbire și asigură înțelegerea comunicării.

4. Funcția de bază a abrevierilor în limbă este cea de economisire a mijloacelor lingvistice. Din punct de vedere pragmatic, abrevierile se particularizează prin contribuția lor conativă la realizarea actului de vorbire (prin care locutorul determină conlocutorul să acționeze într-un fel anume), prin funcția referențială (abrevierile fiind un instrument prin care receptorul textului ajunge să-și reprezinte obiectele realității și să înțeleagă mesajul transmis de emițător); funcția metalingvistică are în vedere convenționalitatea ce apare în realizarea abrevierilor, cum ar fi reducerea corpului sonor și grafic al cuvintelor la o parte care să reprezinte întregul formal și semantic în același timp; funcția fatică face referință la decodificarea abrevierii realizată de emițător, iar funcția

expresivă presupune efectul de atitudine al vorbitorului la recepționarea abrevierea în cadrul mesajului.

5. Identificând criteriile generale de clasificare ale abrevierilor propuse de literatura de specialitate, îl reținem pentru analiza noastră pe cel al modului de utilizare a abrevierilor în vorbire, prin care deosebim abrevieri grafice (care păstrează neschimbat conținutul lexical, dar au o formă sonoră și două forme grafice) și abrevieri lexicale (care au două forme grafice, completă și scurtă).

6. Sigla este un tip de abreviere inițială prin care se creează un cuvânt nou din literele inițiale ale cuvintelor din cadrul unui ansamblu de cuvinte, ele fiind citite alfabetic: EU (en. European Union) / UE (Uniunea Europeană), EC (en. European Council) / CE (Consiliul European) etc. Aparținând terminologiei sistemului instituțional al Uniunii Europene, onomasiologic, siglele desemnează: instituții de decizie /consilii /comisii, autorități de control legislativ și administrativ, tribunale, parlament, federații, birouri, centre, agenții tratate etc. Modelul de formare a siglelor în terminologia comunitară românească face deosebire între: sigle formate pe teren românesc sau adaptate după modele străine de tipul: CE, PE, BERD etc., și sigle preluate din limba engleză (devenite și sigle de circulație internațională): OSCE, DCFTA etc.

7. Acronimul este un tip de abreviere ce rezultă din prescurtarea unei expresii frecvent folosite într-o formă standard și desemnează un cuvânt „inventat” prin simplificarea extremă a expresiei des folosită la un complex sonor ușor de pronunțat. Abrevierea standard a unei expresii verbale lungi se face, de obicei, prin folosirea strictă a primelor litere din fiecare cuvânt al expresiei și îmbinarea lor în noul lexem, de tipul Eurojust, Europol, ERASMUS, FRONTEX etc.

8. Variabilitatea continuă în interiorul sistemului de abrevieri specifice limbajului dreptului comunitar și determină stabilirea de variate relații semantice între abrevieri.

9. În cadrul aceleiași limbi, abrevierile sunt sinonimice întâi de toate cu echivalentul pe care îl reprezintă: PE este sinonim cu Parlamentul European, iar SM – cu State membre. Totodată, se identifică și abrevieri sinonimice propriu zise, cum ar fi: AA (acordul de Asociere) – Acordul DCFTA, UE – Uniunea etc.

10. Drept omonime se consideră abrevierile care au în comun aceeași secvență sonoră și grafică, precum CE - Consiliul European / CE - Comisia Europeană, CJUE - Curtea de Justiție a Uniunii Europene, CJUE - ansamblul circular unital al lui Jacob (cf. eng Circular Jacobi Unitary Ensemble). Homoacronimia este un tip de relație semantică identificată ca o modalitate de „camuflaj” a noțiunilor, sub formă de abrevieri care, totodată, reprezintă cuvinte comune: fr. FORCE – formation professionnelle continue / Force – force armée.

11. Paronimia abrevierilor se manifestă ca un fenomen complex ce se caracterizează prin: similitudinea formală a siglelor sau acronimelor care constituie cuplul/ lanțul paronimic, având înțelesuri diferite; monosemia fiecărui element al perechii paronimice; independența fiecărui element al perechii paronimice. Identificăm: 1. Abrevieri paronimice cu același număr de foneme, dar cu o distribuție diferită (EAR – Agenția Europeană pentru Reconstrucție / REA – Agenția Executivă pentru Cercetare) 2. Abrevieri paronimice cu foneme cupluri, care, la rândul lor, pot fi abrevieri paronimice cu alternanță vocalică (AAN – Adunarea Atlanticului de Nord / AEN – Agenția pentru Energie Nucleară); abrevieri paronimice cu alternanță consonantică (BCR – birou comunitar de referință / PCR – practici comerciale restrictive); abrevierile paronimice în care unul dintre membrii cuplului paronimic marchează prezența unui fonem suplimentar (CCS – cadrul comunitar de sprijin / CCAP – Comitetului consultativ pentru achizițiile publice); abrevieri paronimice mixte (FSE – Fondul social european / FSM – Federația sindicală mondială).

12. Limbajul dreptului comunitar reprezintă un limbaj specializat și include textele care descriu conținutul, principiile și obiectivele politice ale tratatelor de instituire a Comunității Europene.

13. La fel ca orice act juridic al Uniunii Europene, Acordul de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte (Acordul de asociere UE-RM/ Acordul DCFTA) demonstrează particularități de limbă prin care se atribuie limbajului dreptului comunitar: vocabular specific, noțiuni și concepte unitare, standardizare, utilizarea masivă a elementelor sintagmatice – unități terminologice complexe, topică, formă și stil de exprimare specifice. Abrevierile caracteristice și frecvente constituie un element definitoriu al textului AA UE – Republica Moldova.

14. Urmărind structura în textul Acordului de asociere Uniunea Europeană – Republica Moldova, constatăm prezența masivă a tipurilor de sigle atât formate pe baza sintagmelor de limbă română, cât și cele preluate din limba engleză: A. Sigle formate pe baze românești: ONU - Organizația Națiunilor Unite, OMC - Organizația Mondială a Comerțului, etc.; B. Siglele preluate din engleză: DCFTA – zonă de liber schimb complex și cuprinzător (en. DCFTA - Deep and Comprehensive Free Trade Area), SALW – arme de calibru mic și armament ușor (en. SALW - small arms and light weapons) etc.

15. Acronimele Acordului se clasifică în acronime propriu zise de tipul: Euratom – Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (en. Euratom - The European Atomic Energy Community) și acronimele de tip hibrid care includ abrevieri de tipul: INTOSAI - Organizația Internațională a Instituțiilor Supreme

de Audit (eng INTOSAI - International Organisation of Supreme Audit Institutions).

16. Abrevierile prin elipsă ce se remarcă în textul Acordului de asociere UE - RM și reprezintă prescurtări ale sintagmelor românești până la unu, două sau trei cuvinte, mai rar patru. De exemplu: Uniunea – Uniunea Europeană, Acordul SMC - Acordul privind subvențiile și măsurile compensatorii, cuprins în anexa 1A la Acordul OMC ș.a.

17. În textul AA EU-RM se întâlnesc abrevierile internaționale ce se referă în primul rând la domeniul terminologiei speciale a dreptului, precum și la numele de organizații internaționale / europene, societăți, asociații etc. Printre acestea identificăm elipse general acceptate, cum ar fi *Uniunea* pentru *UE*, *Acordul* pentru *Acordul de Asociere* etc. Totuși, cea mai mare parte a abrevierilor din AA EU-RM o constituie abrevierile inițiale, în forma lor de sigle sau acronime: din cele 132 de abrevieri unice folosite în textul Acordului doar 4 sunt abrevieri create prin elipsă de la sintagme independente și 9 sunt reduceri ale sintagmelor complexe. Restul 109 abrevieri sunt sigle și acronime.

18. Localizarea, ca strategie și formă a traducerii, presupune atenția pentru aspectele pe care le impune comunicarea interculturală și contextul situațional al producerii actului de traducere.

19. Decodificarea abrevierilor presupune identificarea corelației (a formei integrale) și corelarea înșăși. Pentru decodarea abrevierilor se face uz de: analiza textului, utilizarea dicționarelor și a altor date de referință, analiza structurii abrevierii și utilizarea corespondențelor.

20. În traducerea textului Acordului de Asociere Uniunea Europeană – Republica Moldova se identifică elementele de redactare și colaborare stabilite prin actele regulatorii comunitare. Paralelismul grafic este element obligatoriu al organizării textului, la fel ca respectarea originalității numelor, toponimelor și altor elemente de localizare a textului. Textele Uniunii Europene prezintă un întreg, toate cu statut de texte originale autentice, iar cerința de a le reda fidel în limbile oficiale ale Uniunii Europene este imperativă. Unele abrevieri prezintă cazuri speciale de redare din limba engleză în limba română și necesită abordare specifică. Bazele de date terminologice europene sunt de folos în aceste situații, însă atitudinea critică, argumentată, a traducătorului este definitorie.

RECOMANDĂRI

1. Cercetarea sistemului de abrevieri în limbajul dreptului comunitar a permis reargumentarea ideii că sistemul limbii este unul în general deschis, iar această deschidere se manifestă și în cadrul subsistemelor ce o alcătuiesc. Procesul abrevierii în limbă în general și în cadrul limbajului dreptului comunitar este

unul plin de viață interioară și dinamic în evoluția sa, fiind determinat de mai mulți factori. Această trăsătură a sistemului de abrevieri trebuie luată în considerare atât de utilizatorii limbii / limbajului în vederea construirii și receptării de mesaje corecte și adecvate situației de comunicare, cât și de cei care interpretează / transferă mesajul dintr-o limbă sursă în una țintă.

2. Grație economiei de spațiu (în varianta scrisă) și de timp / efort de vorbire (în varianta orală a limbii), abrevierea cuvintelor și sintagmelor la forme scurte, comode pentru pronunție și utilizare în fluxul vorbirii este un fenomen recomandabil fără îndoială. Totuși, dat fiind că limbajul dreptului comunitar este unul categoric în ce privește respectarea regulilor de formă, conținut și stil, este oportun ca utilizarea și crearea de noi abrevieri în textul comunitar să fie coordonată / consultată cu oficiul de redactare a Uniunii Europene și cele de profil terminologic, în vederea evitării situațiilor de incertitudine și exprimare echivocă cu referire la incidența abrevierilor în limbajul aquis-ului comunitar, în forma lui scrisă sau orală.

3. Actualizarea bazelor de date terminologice de abrevieri la nivel comunitar este o cerință obligatorie pentru relevarea conținutului semantic în vigoare al acestora, fenomenul de abreviere fiind apreciat ca unul ce se manifestă în realitate mai rapid decât fixarea formelor pe care le generează în dicționare ale limbii.

4. La nivel național, promovarea, dacă nu și crearea/utilizarea unei baze de date specializate de abrevieri ar fi un suport util atât pentru cei care folosesc acest limbaj, cât și pentru cei care sunt antrenați în procesul de traducere, dar și pentru cei interesați de evoluția fenomenelor de limbă conexe abrevierii.

5. Pentru traducătorul care lucrează cu textele aparținând limbajului comunitar sunt inerente abilități de identificare a elementului de internaționalizare specific sistemului de abrevieri, dar totodată și cunoașterea elementelor specifice procesului de localizare a traducerii în conformitate cu particularității limbii și culturii țintă.

6. În baza elaborărilor noastre din cadrul acestei teze se poate recomanda actualizarea cursului de traducere specializată, anticipând și aspectul de „on-linizare” a traducerii promovat și realizat pe larg în ultimii ani. Acesta, totodată, deschide noi perspective pentru cercetarea fenomenului traducerii în contextul localizării lui în mediul virtual.

BIBLIOGRAFIE

1. Avram, M. Abrevieri din actualitate. În: *Limbă și Literatură Română*, XXIV, 1995, nr. 1, p. 3-6 24.
2. Bernal-Merino, A. *Translation and Localisation in Video Games*. Making Entertainment Software Global. N.Y., London: Routledge, 2015. ISBN: 978-1-13-880553-8
3. Cartier, P. *Le langage des Sigles*. Paris: éditions de La Martinière, 2009. ISBN 2732439347.
4. Clas, A. De la formation de mots nouveaux. În: *Meta : le journal des traducteurs / Meta: Translators' Journal*, 1980, vol. 25, no 3, p. 345-347.
5. Dauzat, A. *Les patois. Évolution - Classification - Étude*. Paris: Delagrave, 1-e ed. 1927. 201 p..
6. Dumitrescu, M., Surjicov, A. Abrevierea în limba română. În: *Limba română*, XXVI, 1987, nr 5, p. 388-399.
7. Dimitrescu, F. *Dinamica lexicului românesc: ieri și azi*. București, Editura Logos, 1995. ISBN: 973-95560-4-3. 275 p.
8. Enciclopedia Universalis. Disponibil: <https://www.universalis.fr/encyclopedie/sigle-et-acronyme/> [accesat 22.12.2021]
9. Fischer, I. Formation des mots. În: *Lexicon der Romanistischen Linguistik*, vol. III, Tübingen, 1989, p. 33-55.
10. Frncu, C. *Curs de lingvistică generală*. Iași: Universitatea A. I. Cuza, 1979. 264 p.
11. Froeliger, N. Le facteur local coome levier d'une traductologie pragmatique. În: *Meta : journal des traducteurs / Meta : Translators' Journal*, vol.55, nr. 4, 2010, p. 642-660. Disponibil: <https://doi.org/10.7202/045683ar> [accesat 22.12.2021].
12. Gehenot, D. Le sigle, aperçue linguistique. În: *Meta: journal des traducteurs / Meta: Translators' Journal*, vol.20, nr. 4, 1975, p. 271-307. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.7202/002836ar> [accesat 22.12.2021].
13. Grădinaru, A. *Fenomenul atracției paronimice în limba franceză*. Chișinău: CE USM, 2007. ISBN: ISBN978-9975-70-286-7. 212 p.
14. Heinecke J., Smits, G., Chardenon, C., De Neef, E. G., Maillebauu, E., & Boualem, M. TiLT: plate-forme pour le traitement automatique des langues naturelles. În: *Traitement automatique des langues*, 49(2), (2008). p. 17-41. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/228726640_TiLT_plate-forme_pour_le_traitement_automatique_des_langues_naturelles [accesat 20.07.2021]
15. Himelfarb, G. *Sigles et acronymes*. Éditions Belin, Le français retrouvé, 2002. ISBN 2701130492.
16. Hometkovski, L. *Taxonomia paradigmatică și sintagmatică în terminologia dreptului comunitar: Conceptul bazei de date terminologic*. Chișinău: ULIM, 2012. 198 p. ISBN: 978-9975-101-78. Disponibil:

<http://ulim.md/digilib/assets/files/Filologie/monografie%20hometkovski%20.pdf>

[accesat 22.12.2019].

17. Lacroux, J.-P. *Orthotypographie*. Volumes I & II, 2007-2009. Disponibil: <http://www.orthotypographie.fr> [accesat 22.12.2021].

18. Mortureux, M. F. Siglaison-acronymie et néologie lexicale. În: *Linx*, 30(1), p. 11-32. Disponibil: http://www.persee.fr/doc/linx_0246-8743_1994_num_30_1_1309 [accesat 03.10.2021].

19. Mortureux, M.F. Siglaison-acronymie et néologie lexicale [archive]. În: *Linx*, 30(1), (1994): 11-32. Disponibil: http://www.persee.fr/doc/linx_0246-8743_1994_num_30_1_1309 [accesat 22.12.2021].

20. Martine, A. *Éléments de linguistique générale*. Paris, Armand Colin, 1960. ISBN: 9782200602994. 224 p.

21. O'Hagan, M. *Game Localization. Translating for the Global Digital Entertainment Industry*. John Benjamins., 2013. ISBN: 978 90 272 2457 6.374 p .

22. Percebois, J. Fonctions et vie des sigles et acronymes en contextes de langues anglaise et française de spécialité. În: *Meta: Journal des traducteurs/ Meta: Translators' Journal*, vol. 46(4), p. 627-645. Disponibil: <https://www.erudit.org/fr/revues/meta/2001-v46-n4-meta157/003821ar.pdf> [accesat 22.12.2021].

23. Pica, P. Quelques remarques à propos des problèmes posés par l'élaboration d'une théorie propre au traitement des langues de spécialité. In: *New Bearings in LSP*. Denmark: Villadenand Christensen, 1981, p. 25-32.

24. Pitiriciu, S. *Abrevierile în limba română*. Craiova: Scrisul Românesc, 2004. 413 p. ISBN: 973-38-0407.

25. Praninskas, J., *Trade Name Creation. Processes and patterns*. The Hague, Paris, Mouton, 1968. [ISBN 10: 3111000796](#) [ISBN 13: 9783111000794](#). 121 p.

26. Pușcariu, S., Naum, T. *Îndreptar și vocabular ortografic. După noua ortografie oficială pentru uzul învățământului de toate gradele*. București: Cartea Românească, 1932. 194 p.

27. Rey-Debove, J. *La linguistique du signe : une approche sémiotique du langage*. Paris: A. Colin, 1998. ISBN 2-200-21811-7.

28. Seche, L. Aspecte ale limbii firmelor și anunțurilor, În: *Limba română*, VIII, 1959, nr. 5.

29. Singh N. *Localization Strategies for Global E-Business*. N.Y.: Cambridge University Press, 2012. ISBN: 9780511920226. 331 p.

30. Stoichițoiu-Ichim A., Sigle de origine engleză în româna actuală (I). În: *Limba și Literatura Română*, 2003, nr. 1.

31. Tărăță, Z. Conotații contextuale ale abrevierilor. În: *Limba Română* Nr. 7-8, anul XIV, 2004, <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=2069> [accesat 22.12.2021].

32. Алексеев, Д.И. *Сокращенные слова русского языка*. Саратов: Изд-во Саратовского университета, 1979. -328 с.
33. Борисов, В.В. *Аббревиация и акронимия. Военные и научно-технические сокращения в иностранных языках* / Под ред. А.Д. Швейцера. Москва, 1972.
34. Виноградов, В.В. Словообразование и его отношение к грамматике и лексикологии. *Ип: Вопросы теории и истории языка*. Москва, 1962.
35. Лопатникова, Н.Н., Мовшович, Н.А. *Lexicologie du français moderne*. Москва: Высшая школа, 1971. 231 с.
36. Косарева, О.Г. Аббревиатура как одно из средств экономии и экспрессии речи (на материале современной прессы). *Ип: Иностранные языки в школе № 2*, Москва, 2004. С. 85-89.
37. Коровкин, М.М. *Вопросы функциональной лексики и стилистики*. Москва: Высшая школа, 1989. 111 с.
38. Степанов, Ю.С. *Структура французского языка*. Москва, 1965. ISBN: 978-5-9710-8695-6. 368 с.
39. Суперанская, А.В., Подольская, Н.В., Васильева, Н.В. Аббревиация в терминологии *Ип: Общая терминология: Вопросы теории*. Отв. ред. Т.Л. Канделаки. Изд. 6-е. М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2012. Гл. VII. С. 219 – 223. ISBN 9785397024143.
40. Шаповалова А. П. *Опыт построения общей теории аббревиации (на материале французских сокращенных лексических единиц)* autoref. tz. doct. Ростов н/Д: РГПУ, 2004.
41. Шаповалова А. П. *Аббревиация и акронимия в лингвистике*. Ростов н/Д: РГПУ, 2003. ISBN 5-8480-0344-0. 350 с.
42. Ярмашевич М.А. *Аббревиация в современных европейских языках: структурный, семантический и функциональный аспекты*. autoref. tz. doct ФРГФ Тюмен. гос. ун-та. Тюмень, 2004.
43. *Acord de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte*. Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/treaties-agreements/agreement/?id=2014001>. [accesat 22.03.2022]
44. *IATE - Interactive Terminology for Europe* Disponibil: <https://iate.europa.eu/home>. [accesat 22.03.2022]

LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE PUBLICATE LA TEMA TEZEI

Articole în reviste științifice din Registrul Național al revistelor de profil (3 articole):

1. POPA, V., Considerații generale asupra abrevierii ca fenomen lingvistic (incursiune diacronică), În: *Studia Universitatis Moldaviae*. Nr.10(110) 2017 anul X. Chișinău: CEP USM, 2017, pp. 71-76, ISSN 1811-2668.
2. POPA, V., Funcții pragmatice ale abrevierilor în limbajul aquis-ului comunitar. În: *Intertext*, Nr.1/2 (49/50) anul 13. Chișinău: ICFI ULIM, 2019, pp.254-262, ISSN 1857-3711 / eISSN 2345-1750.
3. POPA, V., Aspecte ale traducerii și localizării abrevierilor limbajului comunitar, În: *Studia Universitatis Moldaviae*. Nr.4(154)2022. Chișinău: CEP USM, 2022, ISSN 1811-2668.

Articole în lucrările conferințelor științifice internaționale (editate peste hotare) (1 articol):

4. POPA, V., Abrevieri paronimice în limbajul aquis-ului comunitar. În: *România în spațiul euroatlantic: interferențe culturale și lingvistice*, Ofelia Ichim (coord.). București: Tracus Arte, 2020. ISBN 978-606-023-221-6.

Articole în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională (5 articole):

5. POPA, V., La neologisation de la terminologie communautaire. În: *Integrare prin cercetare și inovare*. V. I. Chișinău: CEP USM, 2013, pp.109-112, ISBN 978-9975-71-432-7.
6. POPA, V., Actualizarea abrevierilor în limbajul comunitar. În: *Integrare prin cercetare și inovare*. Chișinău: CEP USM, 2016, pp.169-173, ISBN 978-9975-71-813-4
7. POPA, V., Dificultăți de comprehensiune ale abrevierilor. În: *Integrare prin cercetare și inovare*. Chișinău: CEP USM, 2017, pp. 242-246, ISBN 978-9975-71-568-3.
8. POPA, V., Tipuri de abrevieri în limbajul aquis-ului comunitar. În: *Du monème au texte: paramètres lexico-sémantiques et discursifs, Colloque scientifique avec participation internationale*, tome IV; Chișinău: CEP USM, 2018, pp. 92-97, ISBN 978-9975-71-986-5.
9. POPA, V., Relații semantice dintre abrevieri în limbajul aquis-ului comunitar, În: *Actele conferinței științifice cu participare internațională Probleme de romanistică și comunicare interculturală*, tomul II. Chișinău: CEP USM, 2018, pp.188-196, ISBN 978-9975-142-39-7.

ADNOTARE

Victoria Popa: *Modalități de localizare a abrevierilor din limbajul comunitar*, teză de doctor în filologie, Chișinău, 2022.

Structura tezei: introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie compusă din 248 de titluri, 14 anexe, 152 de pagini text de bază. Rezultatele cercetării sunt publicate în 9 lucrări științifice

Cuvinte-cheie: abreviere, limbaj specializat, limbajul dreptului comunitar, tipuri de abrevieri, traducere, localizare, strategie de traducere.

Scopul lucrării este a crea un tablou de ansamblu al microsistemului lingvistic al abrevierilor utilizate în limbajul comunitar al limbii române, explicând modul în care acestea se localizează în limba română în procesul de transpunere din limbile franceză și engleză, adaptată publicului din limba țintă.

Obiectivele urmărite: identificarea factorilor principali care condiționează formarea cuvintelor noi prin prescurtare; relevarea funcțiilor principale ale abrevierilor în limbă; identificarea și descrierea tipurilor structurale de abrevieri ale limbii române; determinarea caracteristicilor și relațiilor semantice ale abrevierilor de diferite tipuri structurale; identificarea particularităților de limbă caracteristice pentru limbajul specializat al dreptului comunitar; dezvoltarea specificului de utilizare a abrevierilor în textul dreptului comunitar actual; identificarea formelor și procedeele de traducere a abrevierilor limbajului comunitar din limbile franceză și engleză în limba română; stabilirea particularităților de localizare a abrevierilor în procesul traducerii lor cultural adaptate publicului țintă; relevarea problemelor și soluțiilor de utilizare a abrevierilor în cadrul limbajului comunitar și a celor puse de traducerea și localizarea lor în limba română.

Noutatea științifică a lucrării rezidă în faptul că s-a realizat un demers multidimensional al abrevierii ca fenomen al limbii și microsistem al limbajului aquis-ului comunitar, urmărind transpunerea lui din limbile engleză și franceză în limba română.

Problema științifică soluționată vizează sistematizarea și descrierea microsistemului abrevierii în limbajul aquis-ului comunitar, fiind identificate tipurile structurale de abrevieri și caracterizată modalitatea formării lor în limba română, precum și particularitățile de localizare a acestui limbaj din limbile engleză și franceză în limba română.

Semnificația teoretică a lucrării constă în: evidențierea factorilor care contribuie la abrevierea unităților nominative ale limbii și stabilirea tendințelor în dezvoltarea proceselor de abreviere în limbajul aquis-ului comunitar; identificarea caracteristicilor de formare a modelelor structurale de abrevieri; definirea abrevierii ca fenomen comunicativ-discursiv și interpretarea lui din perspectiva traducerii din limba sursă adaptată pentru limba țintă.

Valoarea aplicativă a lucrării rezidă în faptul că rezultatele pot fi utilizate în practica lexicografică și traductologică: atunci când se creează dicționare explicative de neologisme și abrevieri ale limbilor individuale, dicționare de termeni în diverse domenii de cunoaștere (inclusiv al dreptului comunitar), precum și în predarea și studierea lexicologiei, formării de cuvinte, stilistică practică, traducere în învățământul superior.

Implementarea rezultatelor științifice: Rezultatele cercetării au fost prezentate în cadrul conferințelor naționale și internaționale și publicate în culegerile acestora, precum și în reviste de specialitate.

ANNOTATION

Victoria Popa: *Ways and Means of Locating Community Language Abbreviations*, doctoral dissertation in Philology, Chisinau, 2022.

Structure of the dissertation: introduction, four chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 248 sources, 14 appendices, 152 pages (body text). The results of the research are published in 9 scientific papers.

Keywords: abbreviation, specialised language, the language of Community law, types of abbreviations, translation, localisation, translation strategy.

The purpose of research is to create an overview of the linguistic microsystem of abbreviations used in the Romanian Community language, explaining how they are localised in Romanian in the process of transposition from French and English languages, adapted to the target-language audience.

The objectives are: to identify the main factors contributing to the formation of new words by means of abbreviation; to reveal the main functions of abbreviations in the language; to identify and describe the structural types of abbreviations in Romanian; to determine the characteristics and semantic relations of abbreviations of different structural types; to identify the language features characteristic for the specialised language of Community law; to reveal the specificities of the use of abbreviations in the current text of Community law; to identify the forms and procedures of translating Community language abbreviations from French and English into Romanian; to determine the peculiarities of localisation of abbreviations in the process of their cultural translation adapted to the target audience; to reveal the problems and solutions of using abbreviations within the Community language and those posed by their translation and localisation in Romanian.

The scientific novelty of the dissertation resides in the fact that a multidimensional approach to abbreviation as a linguistic phenomenon and microsystem of the Community *acquis* was carried out, following its translation from English and French into Romanian.

The scientific problem solved aims at systematising and describing the microsystem of abbreviation in the language of the Community *acquis*, identifying the structural types of abbreviations and characterising the way they are formed in Romanian, as well as the peculiarities of localisation of this language from English and French into Romanian.

The theoretical significance of the research consists in highlighting the factors that contribute to the abbreviation of nominative units and establishing the trends in the development of abbreviation processes in the language of the Community *acquis*; identifying the characteristics of the formation of structural patterns of abbreviations; defining abbreviation as a communicative-discursive phenomenon and interpreting it from the perspective of translation from the source-language adapted for the target-language.

The applied value of the research lies in the fact that the results can be used in lexicographic and translation practice: when creating explanatory dictionaries of neologisms and abbreviations of individual languages, dictionaries of terms in various fields of knowledge (including EU law), as well as in the teaching and learning of lexicology, word formation, applied stylistics, translation in higher education environment.

Implementation of scientific results: The results of the research have been presented at national and international conferences and published in conference proceedings and journals.

АННОТАЦИЯ

Виктория Попа: *Способы локализации аббревиатур языка сообщества*, диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук, Кишинев, 2022.

Структура исследования: введение, четыре главы, общие выводы и рекомендации, библиография, состоящая из 248 наименований, 14 приложений, 152 страниц (основного текста). Результаты исследования опубликованы в 9 научных статьях.

Ключевые слова: аббревиатура, специализированный язык, язык нормативных правовых актов Сообщества Европейского Союза, виды аббревиатур, перевод, локализация, переводческая стратегия.

Целью исследования является создание обзора лингвистической микросистемы аббревиатур, используемых в языке сообщества румынского языка, с разъяснением того, как они локализованы в румынском языке в процессе переноса с французского и английского языков, адаптированных для целевой языковой аудитории.

Задачи исследования: выявление основных факторов, определяющих образование новых слов путем аббревиации; выявление функций аббревиатур в языке; идентификация и описание структурных типов аббревиатур румынского языка; определение характеристик и семантических связей аббревиатур различных структурных типов; выявление языковых особенностей специализированного языка права Сообщества; выявление специфики использования аббревиатур в тексте действующего законодательства Сообщества; определение форм и процессов перевода аббревиатуры языка Сообщества с французского и английского языков на румынский язык; установление особенностей локализации аббревиатур в процессе их перевода, с учетом культурных особенностей целевой аудитории; выявление проблем и решений использования аббревиатур на языке Сообщества и проблем, возникающих при их переводе, а также локализации в румынском языке.

Научная новизна диссертации заключается в разностороннем подходе к аббревиации как к явлению языка и микросистемы языка Сообщества, направленном на его перенос с английского и французского языков на румынский язык.

Решенная научная задача направлена на проведение систематизации и описание микросистемы аббревиации на языке законодательства Сообщества, выявление структурных типов аббревиатур и характеристику способа их образования в румынском языке, а также особенности локализации данного лексикона с английского и французского языков на румынский язык.

Теоретическая значимость заключается в: выявлении факторов, способствующих процессу аббревиации номинативных единиц языка и установлении тенденций развития процессов аббревиации в языке Сообщества; выявлении особенностей формирования структурных моделей аббревиаций, определении аббревиации как коммуникативно-дискурсивного явления и интерпретации его с точки зрения перевода с исходного языка, адаптированного для языка перевода.

Прикладная ценность диссертации заключается в полученных результатах, которые могут быть использованы в лексикографической и переводческой практике: при создании толковых словарей неологизмов и аббревиатур отдельных языков, словарей терминов различных областей знаний (в том числе нормативных правовых актов Сообщества Европейского Союза), а также при преподавании и изучении лексикологии, словообразования, практической стилистики и перевода в высших учебных заведениях. Результаты исследований были представлены на национальных и международных конференциях и опубликованы в их сборниках, а также специализированных журналах.

POPA VICTORIA

**MODALITAȚI DE LOCALIZARE A
ABREVIERILOR DIN LIMBAJUL COMUNITAR**

SPECIALIZAREA: 621.04. LEXICOLOGIE ȘI LEXICOGRAFIE;
TERMINOLOGIE ȘI LIMBAJE SPECIALIZATE;
TRADUCTOLOGIE

REZUMAT

al Tezei de doctor în filologie

Aprobat spre tipar: mai 2022.
Formatul hârtiei: 60x84 1/16
Hârtie offset. Tipar offset.
Tiraj: 35 ex.
Coli de tipar: 2.
Comanda nr.

Centrul editorial-poligrafic al Universității de Stat din Moldova
str. Alexei Mateevici, 60
Chișinău, MD-2009, Republica Moldova